

raken evenwel
gaat.
it van deze ge-
schied maar naar
hij sterft, en
niet niet ont-
l van talloos
tan alle bergen,
de daarvan, ten
tijd verzekerd,
daarvan nu ook
in aanzien van
ik zijn mag, in
en verdoemende
direkte zekerheid
ezus is. En op
eformeerde god-
weten we met
van een ander

lat toch, naar
zijn in Christus
naar 't vleesch,
volkomen waar,
voor ons nog
om de een-
spijkelijk iemands
loot met onse
dat hij waarlijk
het gebied van
misleidende na-
den vorm — en
nimen besluiten

eens anders ge-
schied de liefde,
rijfelen, zoolang
vonden, en al
n regel te niet
at niemand dat
e nieren proeft.
Apostels, „niet
n de geest des

andere genade
hebben, is of
s of van over-
edingsvermogen
met wat hithoe
fbedrog gedurig

d. I., dat toch
„Slaat dan is
nukt heeft”, wil
te kunnen con-
tus vrijgemaakt
ch een opmerk-
is zal hem dan
anderen steeds
zoolang ze niet
zijn eigen woord
ze, dat hij in
een genadestaat
wie hij schrijft,
uitsprekt over
Apostel, evenals
e Galatiërs, tot
ei waarschuwin-
ten, dat hij de
nigen, bij velen

grijpen — den-
e, aan Démas —
insheid en op-
n gedurig doet

e Heilige Schrift
haar godde-
zondere open-
n bijbel canonie-
een stommie
n aesthetischen

dat niemand de
het Oude Testa-
der Evangelien

elijk wij beden-
uur en wij zi-
en kunnen be-

gen slechts het
pende geleerde

eilige Schriften,
uid, blijven ge-
laak dan deze-
zingt en uitzeg-
heilige Schrift

rom de eerste
te doen geven;
n en den maat-
even. De rollen

ven in de uren,
of het is nu

regel, ook ten
den dichter

n stapelen zich
ter ernst is niet
locaat van den
ngst te nemen

de waarachtig-
erde moge men

den schijn misleid werden. En wij niemand onder ons
zal meenen, dat hij in onderscheiding der geesten de
Apostelen overtroft, zullen we vrede moeten nemen met
het feit, dat we van eens anders genadestaat en dus
van zijn zaligheid na zijn verscheiden, nooit absolute
zekerheid hebben.

Wij dit nu zeggen — en daarmee kom ik op het ge-
voelsargument dat E. S.—d. W. M. aanvoerde, dat we
achter de oprechtheid van ieder die zich als geloovige
aandient een vraagteeken zetten, en dat we ons bij het
sterfbed van wie in blijden geloofsjubel mag heengaan
den troost en de zielsverkwikking, die in zulk heengaan
liggen, laten rooven door de pijnigende gedachte, dat
het alles nog wel niets dan misleidende schijn kan
wezen?

Natuurlijk niet. Er ligt toch nog wel het een en
ander tusschen absolute zekerheid en pijnigenden
twijfel. Er is toch ook — en in velerlei graad — wat
we vertrouwen noemen. En welk een vastheid dit
vertrouwen hebben, en wat gerustheid het, om de over-
tuigende objectieve (voorwerpelijke) en subjectieve
(onderwerpelijke) gronden waarop het rust, onze ziel
kan geven, bewijst b.v. het vertrouwen van het kind,
dat vader zijn vader en moeder zijn moeder is. Ook
hierbij is van volstrekte zekerheid, van een zekerheid
als die we hebben aangaande de som van 2×2 , geen
sprake. Bewijzen, zooals men op dwingende gronden een
wiskunstige stelling bewijst, dat dit of dat paar men-
schen zijn ouders zijn, kan men een kind nooit, en kan
het kind zelf niemand. En menig kind was het een
vreedse ontgoocheling, waaraan het aanvankelijk niet
gelooven kon, op later leeftijd tot de ontdekking te
komen, dat de menschen, die het zijn leven lang daar-
voor gehouden had, niet inderdaad zijn ouders waren.

Doch zal dit feit nu een kind verleiden om, van
't oogenblik af dat het daarvan hoort, zich te gaan
kwelden met de vrees, dat wie het zijn ouders noemt
niet waarlijk zijn ouders zijn?

Het is het mysterie van de liefde, dat, mag het ook
een mysterie zijn, hier alles verklaart. Bij 't kind in
zijn verhouding tot zijn ouders; en zoo ook bij den
eenen geloovige in zijn verhouding tot den anderen
geloovige. Der liefde, die geloof, waar de cijfermat
twijfelen zou; die vertrouwt en hoopt, waar de sceptische
rekenmeester een beslist „neen” zou spreken.

Met de logica der liefde zullen we het voorloopig
tegenover elkander moeten stellen. Met haar kunnen
we 't ook stellen.

Toch is liefde niet blind, en daarom maakt ze niet
onbezonnen, noch naar rechts noch naar links.

Ze maakt vooral niet blind — ik heb het over chris-
telijke liefde — voor eigen kortzichtigheid en daarom
oordeelt ze nooit haastig en nimmer hard.

Nu kom ik tot de derde bedenking die ik kreeg.
Zij raakt niet de zekerheid die we al of niet hebben
aangaande de zaligheid van tot jaren van onderscheid
gekomenen; die als geloovigen sterven; maar die met
betrekking tot de zaligheid onzer jong-wegstervende
kinderen.

Onze lezer R. v. D. te A. schrijft: „Absolute zeker-
heid aangaande de zaligheid van een volwassen af-
gestorvene hebben we nooit. Daar ben ik het mee
eens. Maar nu concludeer ik: één van beide: dat-
zelfde geldt ook voor jonge kinderen (maar dan mag
twijfel ook niet kwalijk genomen worden; want wie
niet zeker weet, die twijfelt) of het geldt niet, alleen
om deze reden, dat we een duidelijke belofte Gods
voor ze hebben, maar dan moeten we 't ook gelooven
met níer dan wiskundige zekerheid zelfs. Waar zit
de fout in de redeneering?”

M'n antwoord is: Er schijnt me hier méér dan één
fout te zijn.

De eerste ligt in de stelling, dat wie niet (absoluut)
zeker weet, twijfelt.

van zijn eigen tijd blijven, maar van alle eeuw is
bedere dichterziel, omdat zij van geen enkele eeuw is
ten slotte.

En de band tusschen „Schriftgeleerde” en „dichter”
wordt al losser.

Met scheldwoorden wordt gene door dezen straks
heengezonden.

En bij den dag wordt de dichter onafhankelijker
van den denker, den geloovigen denker vooral.

Wat zat hij nog in den ouden tijd, Albert Verwey,
toen hij siste:

Dichter alleen? Maar vriend, geen sterveling die u zal
[steunen]

Kies tegelijk u een Kerk of een partij in den Staat.

Want hier is het nog de kerk, of de politiek, die
scheiding maakt, die groepeerd en verdeelt. En als de
kerk verdeelt, dan kan de poëzie niet saambinden.

Maar als op 14 Januari 1925 Albert Verwey, dezelfde,
zijn inaugurele rede uitsprekt, die hem in den stoel
der docenten naast de hoog-leeraren zetten zal te
leiden, dan weet hij te leven in een anderen tijd:

Ieder jong geslacht bracht gedurende veertig
verloopen jaren dichters voort, en het belang-
wekkende was, dat zij uit alle, uit de verst van
elkaar gelegene kringen kwamen. Er is inderdaad
geen groep van ons volksleven, die niet zijn dichter
kreeg, en voor geen van hen was het bezwaarlijk
erkend te worden als lid van de dichtelijke ge-
meenschap. Stand en kerkgehoof, wijsgerige en
staatkundige overtuiging mochten scheiding teweeg-
brengen, maar de poëzie vereenigde. Het valt moeil-
ijk te zeggen hoeveel dit samentreffen van hoog-
gestemde gemoederen voor den groei van onze
beschaving betekend heeft.²⁾

Hier heeft de hoogleeraar Verwey in het feestelijk
uur zijner inauguratie den gemelijken dichter Verwey
van vroegere periode terechtgewezen; en hij deed het
grondig. Ook schaamt zich de dichter niet, dat hij
van ongelijk overtuigd is; want wie een nederlaag
duchtte, vergist zich graag. Hoor straks het zegebulletin:

²⁾ Albert Verwey, Van Jacques Perk tot nu. Rede ter
aanvaarding van het hoogleeraarsambt aan de Universiteit
te Leiden. Santpoort. C. A. Mees, MCMXXV, 15.

Dat deze stelling nu opgaat, omdat ze tusschen
absolute zekerheid en twijfel geen plaats laat voor
het vertrouwen in zijn eindeloze gradatie, is, naar
'k hoop, boven reeds duidelijk geworden.

Een tweede fout in v. D.'s redeneering is, dat als
geloovige ouders een duidelijke belofte Gods hebben
aangaande de zaligheid hunner jonggestorven kinderen,
ze dan ook aan de zaligheid dier kinderen moeten
gelooven, zelfs met méér dan wiskunstige zekerheid.

Eigenlijk zijn er hier twee fouten voor één. Doch
de éne: het gebruik van 't woord „zekerheid” in
den laatste volzin, in geheel andere beteekenis dan
waarin 't begrip zekerheid dusver was gebezigd, laat
ik glippen.

'k Wijs dus alleen op deze andere, v. D. zegt, dat
als we een belofte Gods hebben aangaande onze jong-
gestorven kinderen, we dan ook absolute zekerheid
hebben aangaande hun zaligheid. En dit laatste „hun
zaligheid” is dan blijkbaar bedoeld als „de zaligheid
van elk kind”.

De klein van zijn redeneering ligt voor v. D., gelijk
ieder gevoelt, in 't feit, dat een duidelijke belofte Gods
absolute zekerheid geeft, wijl ze geen plaats laat voor
de mogelijkheid van het tegendeel van wat ze vastlegt.
En dit is volkomen juist.

Doch bedacht moet daarbij, dat de belofte Gods
alleen waarborgt wat ze belooft, en niets daarbuiten.

En wat ze nu ter zake aan geloovige ouders be-
looft, is niet dat al hun kinderen, van het eerste
tot het laatste, zonder één enkele uitzondering, zalig
worden zullen; en is ook niet, dat, zonder éne uit-
zondering, zalig worden al hun kinderen die in hun
prille jeugd worden weggenomen; doch alleen, dat in
't algemeen, dat als regel — maar als regel, die niet
zonder uitzondering is — hun jonge kinderen (die jong
sterven niet méér of niet minder dan die tot vol-
wassenheid komen) medeërfgenamen zijn van het Ver-
bond en van de beloften Gods in Christus. Deze belofte
Gods vertrouwen ze door het geloof. Dan regel des
Verbonds laten ze daarom gelden voor elk hunner
kinderen, zoolang de ervaring geen reden geeft om te
denken aan de mogelijkheid of ook aan de werke-
lijkheid der uitzondering. En wijl nu bij hun jong-
stervende kinderen niets hen dwong om aan de uit-
zondering te denken, geldt te hunnen aanzien voor
't geloof de regel, dat ze in Christus geheiligd, tot
kinderen en erfgenamen Gods aangenomen en daarom
nieuw zalig zijn. Hier is vertrouwen, op grond van
het Verbond en van de belofte Gods. Een vertrouwen,
welgegrond en vast genoeg om de ziel van treurende
ouders te steunen en te troosten, en dat wel somtijds door
den Heiligen Geest, in den weg van werkzaamheid
der ziel met Gods beloften, van gebedsworsteling vooral,
kan worden opgevoerd tot een jubelende verzekering
des gemoeds, maar dat toch in den regel niet uitkomt
boven een stil vertrouwen en dankend hopen.

V. K. P.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

— Plaatselijke keuze.

Aan de vijf Christelijk-Historischen in de Eerste
Kamer, ondanks de waarschuwing van hun partij-
genoot Prof. Slotemaker de Bruïne, is het te wijten,
dat de Plaatselijke Keuze verworpen werd.

In Christelijk-Historischen kring wordt de geste
van deze heeren niet bewonderd.

Een kiesvereniging sprak er reeds haar afkeu-
ring over uit.

De Nederlander was er ook niet over te spreken.

De motieven van het tegenstemmen konden dan
ook den toets van een kritiek, die het landsbelang
beoogt, niet doorstaan.

De waarde van dichters en kunstenaars ligt
hierin dat zij in duizenden vormen telkens weer
een nieuw gezicht geven op het leven. Ieder weet
dat wat wij in onze jeugd bezitten, het werkelijke
zien van de wereld, ons later verloren gaat....

Wij willen begrijpen en inplaats van leven en
wereld stellen wij stelsels, en vergeten dan dat
zij toch het leven-zelf niet zijn. Wij willen handelen,
en natuurlijkerwijs vervangen wetten, zedekundige
voorschriften en geloofsformulieren de
gevoelens van recht, goedheid en eerbied.

Noodlottig vindt de redenaar dit laatste, „omdat elk
van ons neiging heeft, wet, voorschrift en formulier
voor de werkelijkheid te houden, waarvan zij een ge-
brekige en tijdelijke afbeelding is”.

Maar wat de opstellers der formulieren, wat de stelsel-
spinners bederven, dat komt de dichter weer herstellen:

Dichter is hij die op ieder leeftijd weer kind
kan zijn. Die de gedachtespinsels kan afstroopen
en de werkelijkheid erachter zien.... Beschouwen
we op deze wijs dichters als de vertegenwoordigers
van een dadelijk, een niet door het verstand tot
afgetrokkenheid herleid leven, dan is hun be-
teekenis nergens zoo duidelijk als in de tegen-
woordige wereld van opvoeding en onderwijs.

En het argument?

De denker, die niet dichter is, luiga nu het hoofd;
en de man van de confessie en de kerk kruipe nu in
zijn schulp. Want zoo luidt het vonnis dat over allen
de dichter valt: ieder werker in de wereld van op-
voeding en onderwijs staat in dienst van een leer,
een hypothese, die voor hem de plaats inneemt van
de werkelijkheid. Maar daartegenover is het goed, dat
zich de dichter presenteert als het ideaal van den
volledigen mensch, die alleen rekent met WERKELIJK-
HEDEN....⁴⁾

De acte van ontslag, die den schriftgeleerde uitgereikt
wordt, is dus, naar men zucht of pocht, geteekend in
naam der waarachtige religie.

⁴⁾ Verwey, a.w. bl. 21, 22.

Laat men de indiening van het ontwerp na de
verwerping te haastig vinden.

Men kan daartegen zijn bezwaren uitspreken.

Doch men behoeft die bezwaren toch niet zóó te
laten wegen, dat men zijn stem aan een overigens
sympathiek ontwerp onthoudt?

Als die methode stelselmatig werd gevolgd, zou-
den vele wetsontwerpen afhangen van senatoriale
willekeur.

Soortgelijke motieven kan men heel dikwijls
vinden.

De bovenbedoelde Christelijk-Historische Afge-
vaardigden mogen zich noodig een fijner politieke
weegschaal aanschaffen.

Intusschen rijst de vraag: zal dit ontwerp voor
de derde maal worden ingediend?

Indien Mr Rutgers het deed, zou hij handelen
naar den stelregel: de aanhouder wint.

Doch zit in het tot tweemaal toe indienen van
dit ontwerp reeds niet zulk een opvoedende kracht
voor het volk, dat nu gerust een stapje verder kan
worden gegaan?

Het stelsel van Plaatselijke Keuze heeft groote
voordeelen.

Maar de schaduwzijden ontbreken niet. Die zijn
door de tegenstanders sterk overdreven. Toch blij-
ven ze bestaan.

Om eens iets te noemen. Plaatselijke Keuze zal
gewoonlijk worden toegepast in die plaatsen, waar
het betrekkelijk het minst noodig is. Want waar
de geëischte meerderheid wordt gevonden, is uiter-
aard het aantal van hen, die de bestaande toestan-
den bestendigen willen, gering. Daar zal het drank-
misbruik percentsgewijze het geringst zijn. In ge-
meenten, daarentegen, waar ieder aan zijn glaasje
gehecht is, meer dan de natie aan de Openbare
School, zal de Plaatselijke Keuze niet plaats hebben.

De haarden van drankmisbruik blijven zoo ge-
spaard.

Zou het daarom geen overweging verdienen om
hetzelfde resultaat, dat Plaatselijke Keuze beoogt,
maar dan uitgebreid tot alle gemeenten in ons
vaderland, te verkrijgen door de wet?

Wij gevoelen altijd meer voor een herziening
der drankwet of een nieuwe drankwet in dezen
geest.

Doelmatige propaganda, besprekingen in de kies-
verenigingen enz. werken misschien nog meer op-
voedend dan een telkens herhaald referendum.

En wat de vrijheid aangaat, die vrijheid wordt
niet meer belemmerd, als de wet den détailverkoop
van gedistilleerd verbiedt of dat het verbod op
een referendum berust.

Daarenboven bedoelt, gelijk herhaaldelijk verze-
kerd is, plaatselijke keuze heel iets anders dan
drooglegging.

Eij drooglegging zou zeer zeker de vrijheid in
het gedrang komen.

Maar bij onttrekking aan den détailverkoop niet.

De overheid verbiedt nu reeds den verkoop van
verschillende middelen z.a. de derivata van mor-
phium, waarvan niet ieder per se misbruik zou
maken.

Het is niet het voornaamste, hoe op het oogen-
blik politieke kansberekening oordeelt. Doch wat
men na enkele jaren kan verwachten.

En de richting wijst onmiskenbaar den kant uit

Mitsdien wordt zij als de daad van echte religiosi-
teit openbaar gemaakt.

Vandaar dan ook, dat de religieuze verbeelding, de
aesthetische genieting van den waarachtigen levens-
inhoud der Heilige Schriften, zich al vrijmoediger los-
maakt van de kerk en de kerkelijke bijbel-uitlegging.

De kunst grijpt almeer naar de religieuze motieven;
zij doet den Bijbel open en geeft meer dan kant-teek-
ningen-met-de-pen. Zij kent zichzelf het recht toe, den
Bijbel te lezen en te verklaren. Daarom is de onkerkelij-
heid van de kunst, ook de religieuze kunst, niet haar
half-bedeekte schande; neen, ze wordt haar glorie; zij
ziet daarin haar groote bevrijdingsdaad. De deserteurs
der kerk, voorzover zij „religie” nog zoeken, mogen
zich misschien nog even dakloos voelen; maar de kunst
zal hun een dak bouwen boven het hoofd. Roman-
litteratuur en novellistiek teekenen het verschijnsel der
dakloosheid religie, zegt Dr C. E. Hooykaas, terecht.⁵⁾

„Het repertoire van onze toneelgezelschappen”, zoo
gaat hij voort, „toont een toenemend getal religieuze
stukken, 't zij deze spelen in de middeleeuwen, 't heden,
of aan gene zijde van het graf....”. Als Frederik van
Eeden in zijn vroeger leven grappen verkoopt ten koste
van de kerk, dan luistert heel het vaderland; maar
als hij nu zijn overgang tot Rome zijn kunst wil stellen
in dienst van zijn kerkelijk-dogmatische overtuiging, dan
wordt hem het crediet opgezegd. De dichter, zoo heeft
hij immers vroeger zelf geleerd, mag wel den belijder,
doch de belijder niet den dichter dordeelen? En daarom,
Van Eeden moge nu wegschuilen in zijn Roomschen
rijkdom en zijn Roomsche rust, het volk laat hem die
rust, als hij maar niet zijn boeken verbranden kan,
waarin de onkerkelijke man eenmaal getuigenis gaf aan
zijn onkerkelijke religie.⁶⁾

Zoo grijpt de kunst naar de Heilige Schrift; en de
decreten der waarheid zal zij met betrekking tot den
Bijbel zelf wel vinden; „soms in lange poezen van klare
aanschouwing, soms als bij bliksemlicht”.⁷⁾

En wij, wat zullen wij?

K. S.

⁵⁾ Haagsch Maandblad, Januari 1925, H. P. Leopold's
Uitz.-Mij. v-Gravenhage, bl. 98.

⁶⁾ Haagsch Maandblad, bl. 98, 99.

⁷⁾ Verwey, 22.

van strenge bestrijding van alkoholisme desnoods door de wet.

— Zonsverduistering.

De zonsverduistering is in ons land heel gemeenschappelijk verlopen. Ze heeft ons wat meer electriciteit gekost. Dat was het eenig merkbare.

Zoo gaat het bij zonsverduisteringen in ons land nog al eens dikwijls. De zon van St. Michael is vrij plotseling aan ons oog onttrokken. Prof. Aengeneent ging er als bemiddelaar voor staan en we zagen er weinig meer van. Een paar streepjes aan den horizon nog. Maar die zullen ook wel verdwijnen. Toch heeft die zon niet tevergeefs geschinen. De R. K. Staatspartij zal zich nu meer inrichten, zooals onze partij reeds is georganiseerd. Tenminste de voorgestelde verbeteringen konden, van wat wij hebben, zijn afgekeken, al is er van slaafsche navolging geen sprake. Ook is reeds het denkbeeld van een miljoenenplan geopperd. Tout comme chez nous. Wij hopen, dat de coalitie-waarde der R. K. Staatspartij door dit alles worde verhoogd.

De zonsverduistering van Troelstra heeft iets tragisch. Wie die vulkaan-natuur in volle werking heeft gezien, kan zich niet voorstellen, dat zij zoo spoedig is uitgebrand. En dat nu uit dankbaarheid voor wat hij voor de „Partij“ gedaan heeft een Troelstra-oord zal worden gesticht, verhoogt door de combinatie het tragische. Aan den gebroken Troelstra schijnt zich vanzelf de gedachte van een herstellingsoord te associëren.

De zon van Miranda, de bekende auteur van het beroemde „Het ei, het voor en de kip“ (ik weet niet of de volgorde in orde is), steekt wat te veel. Dat deed ze al lang. Maar vele Amsterdammers waren zoo pachyderm (dikhuidig), dat zij het niet voelden. Doch nu hij een gemeentelijk meelbedrijf wil organiseren en een gemeentelijk melkmonopolie wil invoeren, wordt levendige reactie openbaar. Wie weet of we niet binnen betrekkelijk korten tijd zonsverduistering mogen verwachten. Het zou een verblijdend schouwspel zijn.

In de afgelopen week deed zich het eigenaardige verschijnsel voor, dat een uitgeschreven zonsverduistering niet doorging en een andere zonsverduistering er voor in de plaats kwam. De sovjetregering had een sinjour naar Nederland gestuurd om de gangen van David Wijnkoop en zijn politieke naastbestaanden te verspielen. En mijnheer kwam tot de konklusie, dat Wijnkoop c.s. moesten aftreden. Hij scheen zelfs met eenige uitvoerende macht te zijn bekleed. Men liep uit om te zien wat er nu gebeuren ging. Maar of Wijnkoop de door hem gehate politie in den arm nam of hoe het kwam, dat vertelt de historie niet, maar de zon van den Russischen potentiaal werd verduisterd achter de gordijntjes van een coupé, waarin hij de grenzen over reed. Het was een zon met een valschen naam.

De zon van Mc Donald was al gedeeltelijk verduisterd doordat de vrouw van een vroegeren minister uit het Labour-Kabinet voor hem was gaan staan en hem van onbekwaamheid had beschuldigd. En nu schijnt de verduistering volkomen te zijn, doordat meerdere bewijzen van onbekwaamheid aan het licht moeten zijn gekomen. Mevrouw Snowden schijnt toch heusch geen kwaad te hebben gesproken.

De zon van Trotzki...

Maar genoeg over zonsverduisteringen.

We zouden elken dag der week een zonsverduistering krijgen.

En dan is de zeldzaamheid er af.

HEPP.

LITERAATUUR EN KUNST.

De Middelnederlandsche en moderne bewerkingen van de Beatrijs-legenden. ¹⁾

We leiden onze lezers een Middeleeuwsch klooster binnen. In den tuin wandelen twee monniken. De oudste voert druk het woord: hij vertelt, terwijl de jongste met groote aandacht luistert. De vertelling treft hem diep. 't Is de eenvoudige geschiedenis van een non, die de oude broeder Gijsbrecht in zijn boeken heeft gevonden. Hij heeft veel gelezen, maar niets heeft den laatsten tijd meer indruk op hem gemaakt dan hetgeen hij vond in Heisterbach's verzameling van Marialegenden. 't Is slechts een simpel gegeven: een zeer schoone non, Beatrix geheten, wordt verleid door een „clerc“. Ze legt het kloosterkleed af, laat de sleutels, die ze als kosteres bewaarde op het altaar achter, en verlaat heimelijk met haar minnaar het klooster. Na een paar dagen verstoot deze haar. Nu leidt ze vijftien jaren lang een lichtzinnig leven en dan vervoecht ze zich op zekeren dag weer aan de oude kloosterpoort, waar niet alleen niemand haar herkent, maar ze ook nog vermeent tot haar groote verwondering, dat Beatrix nog altijd, iederen dag met dezelfde toewijding, haar taak vervult. Maria, die ze vurig verloor, verschijnt haar dan en zegt haar, dat zij voor haar heeft gediend. Beatrix neemt haar oude

plaats weer in; niemand merkt er wat van. Alleen in de biecht doet ze mededeeling van haar misstap en zoo wordt het mirakel van Maria bekend. Dat vertelt broeder Gijsbrecht en hij wijst op de wondermacht van Maria.

De jonge monnik keert naar zijn cel terug, grijpt zijn ganzenveder en schrijft een gedicht naar aanleiding van dit schoone verhaal. Hij heeft oog voor het wonder van Maria. Welk Middeleeuwsch monnik zou dat niet hebben? Hij ziet echter meer, oneindig meer dan dat, want hij is dichter, hij is tevens menschenkenner, en zijn dichterblik peilt de diepte van het hart der nonne, die veel moet hebben doorworsteld; hij voelt bij intuïtie het dualisme, dat haar heeft geslingerd. Het simpele verhaal bevat voor hem een probleem: de macht der zonde, de worsteling om er aan te ontkomen aan de eene zijde, en aan de andere zijde de onmacht des menschen en de behoefte aan verlossing door genade. Zoozeer treft hem deze tegenstelling, dat hij zelfs een tijdlang het mirakel zoo niet vergeet, dan toch geheel op den achtergrond schuift, want hij schildert ons in de eerste plaats een zwak menschenkind. Hierin ligt ongetwijfeld de oorzaak, dat het gedicht altijd door bleef bekoren; het lijden en worstelen van een medemens heeft ons iets te zeggen. Het behoort ons dan ook niet te verwonderen, dat met de herleefde belangstelling voor de literatuur der Middeleeuwen deze Beatrijs weer de aandacht trok en ook in onzen tijd enkele dichters er opnieuw door werden aangegrepen. We willen het gedicht van den helaas onbekenden, dichtermontnik der Middeleeuwen, die in ongeveer 1375 zijn werk schreef, nagaan en vervolgens de moderne bewerkingen er mee vergelijken. Om dit te kunnen doen, moeten we den inhoud van den M. E. Beatrijs, in groote trekken weliswaar, maar toch in cardinale punten eenigszins nauwkeurig, weergeven.

De non was jong en subtyl (fijn) van zeden, er was zelfs niet een te vinden, zegt de dichter, die haar gelijk was. Over haar schoonheid past het hem echter niet uit te weiden, maar haar plichtsbeseft en haar trouwe arbeid moet hij roemen; ook haar eerbaarheid en deugdzaamheid. Doch deze non nu

was niet sonder

Der minnen, die groot wonder (minnen = liefde)

Pleecht te werken achter laende.

Zij, Beatrijs, heeft deze wereldsche liefde trachten te vergeten, toen ze het klooster binnenging, maar

die duvel altoos begheert

Den mensche te become ende niet en cesseert (become = te verleiden, cesseert = houdt niet op).

Dach ende nacht, spade ende vroe

...hi becorderse (de non) met vleescheliker (sonde.²⁾)

Nu begint een lange strijd:

si sterven waende.

Gode bat si ende vermaende (smeecks)

Dat hi se trooste dore sine ghenaden.

De worsteling neemt haar geheel in beslag. Ze gevoelt het: ze zal verliezen:

ic ben soo verladen

Met starker minnen ende ghewont.

Dat weet hi, dien 't al is cont

Wien niet en es verholen

Dat mi die crancheit sal doen dolen.

ic moet leiden een ander leven;

It ahyt moet ic beghen (abyt = kloosterkleed).

Haar geliefde is een vriend harer jeugd, die haar met leedwezen wellicht in het klooster had zien gaan. Haar verlangen naar hem wordt haar eindelijk te sterk. Ze wil hem zien; en zendt hem een boodschap; heimelijk ontmoeten ze elkaar en samen spreken ze af, dat ze de wijde wereld zullen intrekken. Opmerkelijk is het, dat de jonge man geen oogenblik stil staat bij de moeilijkheden, waarin Beatrijs verkeert. Hij is aanstands vol plannen, (uitwendigheden zal hij met groote zorg in orde brengen), kleeren met bont bekleed, een wollen mantel, een overkleed, zal hij koopen en niets zal ontbreken. Op den afgesproken avond is hij met een paard in den boomgaard van het klooster. De dichter acht het blijkbaar niet de moeite waard over den jongen man nu verder veel te zeggen, maar wat Beatrijs doormaakt in dit uur, heeft hij in alle details geteekend. „Die minne dede haar grote pine.“

Alles was in slaap in het middernachtelijk uur. Zij bevond zich nog alleen in het koor bij het altaar „ende si sprac haar ghebode, terwijl ze in groote vrees en ontroering verkeerde“:

ic hebbe ghevast ende ghelesen (nl. gebeden)

Ende ghenomen discipline (me gekastijd)

Hets al om niet, dat ic pine; ... (moeite doe)

Alsoe waerlike als Ghi, here lieve

Wert gehangen tuschen twee dieve...

Soo moetti kinnen minen noot (nood)

Ende mine mesdaet mi verghen

ic moet in swaren sonden sneven (ten val)

(komen).

Op deze verzen moet alle aandacht vallen. Beatrijs bezwijkt in den strijd tegen haar begeerte naar aardsche liefde. Ze valt in de zonde; en zelf ziet ze haar daad als zonde; de hartstocht overmeestert haar.

²⁾ Alle spatieringen zijn van ons.

Het is er den dichter om te doen, dit goed te doen uitkomen. Zelfs vertelt hij nog eens van de zieleworsteling van de non, als ze knielt voor het Mariabeeld ³⁾.

Ze verlaat nu „stillekens sonder ghehuut“ het klooster en komt in den boomgaard. Ze staat daar zonder haar bovengewaad, dat ze heeft achtergelaten. Ze schaamt zich, want Beatrijs is eerbaar en kuisch. Spoedig is ze echter, door de zorg van haar minnaar, gekleed in witte zijde; samen stijgen ze te paard en de vlucht neemt een aanvang. Alles gaat goed, maar fijn-psychologisch laat de dichter de onrust in haar gemoed blijven.

Als de dag ambrveekt, herinnert ze zich, dat ze nu „prime zou hebben ghehuut“. Vrees zetelt in haar hart; ze klaagt:

ic ducht, mi die vaeri sal rouwen: (vaert = reis)

Die werelt hout so cleine trouwe,

Al hebbe me ghekeert daeran (tot haar gewend).

De minnaar slooft zich uit om de zorg en de vrees uit Beatrijs' gemoed te verdrijven. Eeuwige trouw belooft hij. Gebrek behoeven ze niet te vreezen, vijfhonderd pond wit zilver heeft hij immers bij zich? Maar het lukt hem niet. En is het geen meesterlijke greep van den dichter de natuur te laten jubelen in schitterende pracht, terwijl Beatrijs vol zorg is?

Ze wil immers genieten van het leven en nu kan ze niet.

En hoe mooi laat hij de jonge non zien in haar kuischheid, als alles lukt tot minnekoozen! Menschenkenner is deze dichter als de beste moderne schrijver.

Het is ongetwijfeld 's dichters bedoeling ook nu weer alle licht op Beatrijs te laten vallen. Ze vergelijkt de vreugde des hemels met aardsche blijdschap, die ze dan nu zou gaan smaken. Hoe gelukkig zijn toch de menschen, die de hemelsche vreugde zoeken:

Diere (die er) om pinen, die sijn vroet (wijs)

Al eest (is het), dat ic dolen moet

Ende mi te groten sonden keren....

³⁾ Het is duidelijk, dat we hier met een Roomsche geslacht hebben te doen. Onze lezers zullen dit wel begrepen hebben.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

1924 en 1925.

Het kan niet in onze bedoeling liggen, om een zij het ook zeer kort overzicht te geven van geheel den zendingsarbeid in 1924. Wij weten toch over het algemeen veel te weinig van den buitenland-schen zendingsarbeid; bovendien drijven wij, Nederlanders, alleen zending in ons Indië, d.w.z. Oost-Indië; onze blik is dus verengd, en het kost ons moeite in het werk van anderen en het werk onder andere heidensche en mohammedaansche volken, dan die in ons Indië zijn, in te leven.

Maar al beperken wij ons tot eigen arbeid, dan loont het voorzeker toch de moeite om eens terug te zien op den afgelegden weg. Dat stemt dankbaar en houdt klein.

Cijfers staan ons nog niet ten dienste, daar de rapporten eerst over eenigen tijd kunnen binnenkomen. Wij moeten ons dus met feiten en beschouwingen vergenoegen. En dan kan worden getuigd, dat de zendingsactie in ons Indië staat in het teken van gezonde ontwikkeling en tamelijk sterken vooruitgang.

In dit artikel spreken wij alleen van de zending der Ger. Kerken, niet uit bekrompenheid en zelfingenomenheid, maar om de overzichtelijkheid.

Beginnen wij bij Java.

Op de meeste terreinen was levendige ontwikkeling; vooral Djocja en Solo konden telkens van tientallen overgangen uit den Islam naar het Christendom gewagen; de Inlandsche kerk breidt zich diensvolgens sterk uit. Ook te Magelang gaat het werk gezegend; trouwens, geen enkel terrein moet over achteruitgang of inzinking klagen. Doch uit alles blijkt wel, dat de Heere des oogstes, die vrijmachtig is in de werkingen van Zijn Geest, gebruik maakt van de tweede oorzaken in dien zin, dat in de tegenwoordige omstandigheden de eerstgenoemde terreinen vruchtbaar bodem bieden; dit maakt echter de verantwoordelijkheid der zedende kerken en der zendelingen ook te grooter.

Solo kreeg zijn tweeden missionairen dienaar, tenminste, hij die beroepen werd, nam deze roeping aan. Magelang voelt zeer sterk de behoefte aan een tweeden zending, doch de financiën lieten het nog niet toe. Alleen Wonosobo bleef een donkere plek; niemand begeert deze bruid, en ten overvloede trof haar een vreeselijke ramp in de herhaalde aardbevingen.

Een bewijs van vooruitgang is de uitzending van Dr. Bakker geweest; voor de studie van het Javaansch en Arabisch met name, en tevens voor de opleiding van de aanstaande Pandita's Djawa zal zijn arbeid van groote beteekenis kunnen worden.

De schooldienst en de medische dienst bleven in welvarenden toestand. Bij Djocja was een groote achterstand, dien men wel niet geheel zal kunnen inhalen. In de behoefte van personeel schijnt tamelijk wel voorzien te kunnen worden. Met den bouw van een nieuw Dr. Scheurers-hospitaal werd aangevangen; de hulphospitaal vermenigvuldigen, en

¹⁾ Van den heer A. L. J. Wytzes, Directeur van de Kweek-school voor onderwijzers te Sneek, ontvingen we op ons verzoek de bovengenoemde studie, die we over enkele nummers verdelzen.

ook Magel hospital

zulk een

Op Soe

Het getz

de Bruyn

denkt nie

De ople

in actie o

het bezit

mogen de

verbliden.

Naar ge

wering or

richting v

teekenen

het helf

zendeling

zogen Gos

Dit alle

het nieuw

Wij sta

Allereer

van het

te Djocja

eigen hosp

baar het e

traditie e

geheel be

in ons la

nog niet

reden om

zal. Het

indien he

Het vra

dischen d

stichte ve

schijnt m

liever te

van meen

moet wor

heel am

echter, da

hebben w

Veel he

name op

het zelfst

wat daart

te zien.

Ook is

len op ter

inzake de

het van d

tak van

Niet mi

ziening i

leatuur. C

in zijn v

dan tot d

Wat de

kan een

Nortier in

Hij sch

lijft te Ca

„Het w

beste hoe

vraag, ho

lijks naar

gef: onge

hij de nan

Semarang

toe. Dit i

een prop

F. L. Bak

door de

sterk o

actie.“

Zoals

zijn er o

ter het z

dend, str

Aan de

ter nog

zich op c

veranderi

allerlei v

veel te v

woonlijk

Al blij

door ach

richten d

woredjo“

terrein o

Naar ver

wijlen D

wij slaan

vraagstuk

En zoc

welk een

ons door

Bestuit

aardig ju

die beide

zich gege

kerken.

Wie wee

b.v. Ds

tedigeere

zending i